

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SCOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino No. 836

Un sommergibile inglese affondato

Quattro velivoli nemici distrutti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nella giornata di ieri nessun combattimento importante sul fronte egiziano. La difesa contraerea di Tobruk ha centrato e distrutto due apparecchi britannici.

Nostri velivoli di scorta ad un convoglio hanno intercettato bombardieri nemici abbattendone uno.

Riuscite azioni di bombardamento sono state rinnovate sul aeroporto di Mikabba.

Nel cielo di Scoglietti (Ragusa) quattro caccia avversari venivano attaccati da nostri cacciatori che ne costringevano uno ad atterrare; il pilota, americano, è stato catturato.

Dagli operazioni degli ultimi giorni due nostri velivoli non sono ritornati.

La torpediniera »Polluce« comandata dal capitano di corvetta Tito Burattini, ha affondato nel Mediterraneo un sommergibile inglese.

Vojno poročilo št. 836

Sovražna podmornica potopljena

Štiri sovražna letala uničena

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Včeraj ni bilo nobenega pomembnega boja na egiptskem bojišču.

Protiletalska obramba v Tobruku je zadela in uničila dve angleški letali.

Naša spremena letala pri nekem konvoju so prestregla sovražne bombnike in enega sestrelila.

Uspešno bombardiranje je bilo ponovljeno na letališče Micabba.

Nad Scoglietti (Ragusa) so naši lovci napadli štiri sovražna letala. Eno je bilo prisiljeno pristati; letalec - Amerikanec - je bil zajet. Iz poletov v zadnjih dveh dneh se dve naši letali nista vrnila.

Torpedovka »Polluce« je pod poveljstvom korvetnega kapitana Titta Burattinija potopila na Sredozemskem morju angleško podmornico.

Prodiranje proti petrolejskim vrelcem pri Groznom

Berlin, 10. sept. AS. Sovražna propaganda skuša na vsak način zmanjšati pomen nemških uspehov na vzhodnem bojišču. Ko pa je včerajšnje vojno poročilo nemškega poveljstva podčrtalo, da so na južnem in vzhodnem bojišču

boji v polnem teku, tedaj se je lahko takoj ugotovilo, da se je začel odločilen boj za ozemlje, ki je življenjske važnosti, to je za ozemlje petrolejskih vrelcev pri Groznom. Sovjeti so na tem odseku bojišča izgubili 18 tankov, poleg tega pa s stalnimi protinapadi skušajo zavreti sovražno prodiranje.

Kolikor se je moglo izvedeti danes iz pristojnega vira, so rdeče čete tudi v odseku pri Novorosijsku sprožile silovit napad. Vendar pa so sovjetski napadi popolnoma propadli.

Bitka za Stalingrad se razvija v utrdbenem delu okoli mesta. Oklepni nemški pehotni oddelki so izsilili nov prodor in so zasedli celo vrsto utrdb. Sovražnik se srdito brani.

Vendar pa je vojaški komentar angleškega radia včeraj, najbrž pod pritiskom Moskve, izrazil mnenje, da so rdeči bili prisiljeni, da so se morali umakniti na nove postojanke. Sovjeti pa so morali zapustiti zelo važna obrambna oporišča na tem trdnjaskem ozemlju.

Pri Kalugi so bili jugozahodno od mesta odbiti novi sovražni napadi. Letalstvo se povsod uspešno udeležuje bojev.

Jugozahodno od Ilmenskega jezera so boljševiki sprožili silovit topniški ogenj in so krajevne nemške postojanke napadli tudi z oklepnege vlaka in s številnimi tanki. Sovražnik je bil odbit in je imel izredno krvave izgube. Nemško letalstvo je uspešno bombardiralo zbirališča pehote in postojanke sovražnih čet ob jezeru Ladoga. Bombe so zadele v polno železniško postajo, kolone na pohodu in na raznih stavbah je nastala ogromna škoda. Mnogo vlakov, ki so stali na raznih postajah, je bilo zažganih.

Nadaljnji vdori v Stalingrad

Novi uspehi pri Novorosijsku — Velike sovjetske izgube

Hitlerjev glavni stan, 10. sept. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Jugovzhodno od Novorosijska je bilo zavzetih več vrhov na bojišču, ki je bilo posejano z bunkerji.

Težko topništvo armade je ob obali Črnege morja potopilo pet prevoznih ladij.

Ob Teruku je nemška skupina neke oklepne divizije vrgla sovražnika, ki je napadal z velikimi silami nazaj in je vdrla v sovražne topniške postojanke in uničila baterije.

Na trdnjaskem območju Stalingrada so bile zavzete močno zgrajene in ilavo branljene utrdbe in sicer s podporo letalstva. Pri obrambi težkih razbremenitvenih napadov je bilo uničenih 59 sovjetskih tankov.

Bojna letala so napadala pristaniške naprave in oskrbovalna skladišča v Astrahanu. Nočni napadi so veljali letališčem vzhodno od Volge.

Pri Rževu je sovražnik obnovil svoje napade s močnimi pehotnimi oddelki in tankovskimi silami. S sodelovanjem letalstva je bil sovražnik po hudih bojih odbit, pri tem pa je bilo uničenih 77 sovražnih tankov.

Južno od jezera Ladoga in na obkoljevalnem bojišču pri Petrogradu se je ponesrečilo več boljševiških napadov. Pri brezuspešnih sovražnih poskusih izsiliti prehod čez Nevo je bilo 36 sovražnih čolnov uničenih.

V pretekli noči so sovjetska letala opravljala motilne polete nad vzhodno Nemčijo. Sovjetsko letalstvo je včeraj izgubilo 128 letal, poleg tega pa so lovci sestrelili še en balon. Osem lastnih letal se s poletov proti sovražniku ni vrnilo.

Ob opoldanskih in večernih urah so posamezna angleška letala dne 9. septembra preletela zahodno Nemčijo. Letala so vrgla nekaj rušilnih bomb, nastala škoda pa je majhna.

Stražarski čolni so na Rokavskem prelivu sestrelili dve angleški letali.

Berlin, 10. sept. AS. Iz vojaškega vira se je zvedelo, da je nemško letalstvo včeraj napadlo sovražno oporišče Varlamovo ob Lednem morju. Letala so metala včeraj bombe vseh vrst na letališče in na druge vojaške cilje. Sovjetska letala na tleh ali pa v hangerjih so bila zadeta, uničena in zažgana. Nemški lovci, ki so bombnike spremljali, so v bojih sestrelili 17 sovražnih lovskih letal.

Sovjetske letalske izgube

Berlin, 10. sept. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so boljševiki v času od 15. maja do 15. avgusta na južnem delu vzhodnega bojišča izgubili 3503 letala. Med istim časom so Nemci na istem delu bojišča izgubili 294 lastnih letal.

Ponesrečen sovjetski napad pri Novorosijsku

Berlin, 10. sept. AS. Iz vojaškega vira se je danes zjutraj izvedelo, da so sovjetske čete včeraj sprožile silovit protinapad v odseku pri Novorosijsku. Sovjeti so hoteli izriniti Nemce z važnega hriba, ki leži jugovzhodno od Novorosijska.

Ob koncu boja, ki je bil zelo srdit, so se morale rdeče čete umakniti in so pustile na bojišču več sto mrtvih in ranjenih in mnogo vojnega gradiva.

Ogromne sovjetske tankovske izgube

Berlin, 10. sept. AS. Iz pristojnega vojaškega vira se je izvedelo, da so med brezuspešnimi napadi v odseku Kalugi Sovjeti izgubili v času od 11. avgusta do 9. septembra 1000 tankov. Pri Rževu so Rusi zastoj poskušali prodreti skozi nemške črte. Na bojišču je obležalo 2216 sovjetskih tankov.

Anglija in Amerika samo slepita boljševike z drugo fronto v Evropi

Rim, 10. sept. AS. Danes piše Stefanian, da po nesrečnem poskusu pri Dieppu angleška in ameriška propaganda skorajda nista več govorili o drugi fronti v Evropi.

Sedaj pa so angleški in ameriški listi zopet začeli pisati o tej stvari. Angleški in ameriški tisk sicer ni več tako samozavesten, kakor pred Dieppom, pač pa zato raje navaja obvestila, ki da so iz zanesljivega vira. Tako piše »Times«, da je Churchill v svojem zadnjem govoru v parlamentu izjavil, da sta Anglija in Amerika pripravljene na velik udarec proti Nemčiji. Ameriški listi pa pišejo, da je ameriški generalni stan v Evropi imenoval generala Valtjerja Bedella za načelnika glavnega stana pri generalu Eisenhowerju, ki vodi operacije ameriške vojske na evropskem bojišču. To naj kaže pomeni, da se pripravlja nekaj posebnega.

Stefanian poudarja, da se iz vsega tega vidi, da so angleške in ameriške navedbe o drugi fronti v Evropi zelo bojazljive. Seveda pa morata Anglija in Amerika še sipati boljševikom pesek v oči, kajti Sovjetom se zmerom slabše godi in kriče, da jim morajo čimprej poslati pomoč. Tako je sovjetski list »Pravda« včeraj pisal, da so bombardiranja Nemčije in poskusi pri Dieppu popolnoma nekoristni. Zato naj zavezniki pohite in store nekaj odločnega.

Toda Angleži in Amerikanci ne marajo iti predaleč, zlasti pa po izkušnjah, ki so jih imeli pri Dieppu. Ameriški in angleško javno mnenje bi izgubilo še tisto malo optimizma, če bi se taki poskusi nadaljevali. Sicer to ne pomeni da bi se Churchill in Roosevelt hotela odpovedati svojim znanim malim načrtom. Toda Diepp je dokazal, česa sta sposobni Anglija in Amerika.

Sovražna letala nad Madžarsko

Budimpešta, 10. sept. AS. Uradno je bilo objavljeno, da je v pretekli noči nekaj sovražnih letal priletelo nad madžarske kraje. Bombe so prizadevale nepomembno škodo na stanovanjskih predelih mesta. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih in nekaj ranjenih.

Ameriške čete na otokih Galapagos

Buenos Aires, 10. septembra. AS. Iz Quita poročajo listi novico, da je minister za vojsko polkovnik Romero na tajni seji kongresa izjavil, da so čete Združenih držav zasedle otoke Galapagos in polotok Sv. Heleno, ki pripadajo Ekvadorju.

Spopadi v severni Irski

Lisbona, 10. sept. AS. »Daily Express« poroča podrobnosti o spopadu med angleško policijsko patrolo in člani organizacije IRA v vasi Clady. Dva redarja sta bila ubita, eden pa ranjen. Ta spopad se je zgodil v vasi, ki je na meji med Ulsterjem in svobodno Irsko. Angleška policija je namreč nameravala izvršiti preiskavo v neki hiši, medtem pa so začeli iz pušk in strojnic streljati nánjo. Po hudem streljanju so irski nacionalisti zbežali v grofijo Donovan.

Lisbona, 10. sept. AS. Iz Belfasta poročajo, da je angleška policija v tem mestu aretirala 361 mladih oseb, ki so člani irske republikanske akcije.

Torpedirane ameriške ladje

Berlin, 10. sept. AS. Podmornice so ob ameriški vzhodni obali torpedirale in potopile dva parnika, ki sta vozila v ameriški službi. En parnik je bil poprej poljska last.

Nemiri v Bombayu

Stockholm, 10. sept. AS. Nemški poročevalski urad poroča, da so se v sredo zvečer v Bombayu nadaljevale demonstracije proti Angležem. Policija je začela streljati, ker se množica na policijski poziv ni marala raziti. Iz ječe v Patni pa je pobegnilo nad 600 zaprtih indijskih nacionalistov.

Z vsega sveta

Svedska

V treh dneh so imeli na švedskem tri letalske nesreče. Nad Saelcejem sta trčili med letalskimi vajami skupaj dve letali in eno letalo je nato padlo v morje in je letalec utonil. Drugo letalo je bilo poškodovano, pa je vendar moglo zasilon pristati.

Svedski parnik »Tynningoe« (7700 ton) je zavozil na mino v Severnem morju. Posadka je bila rešena in se je izkrcala v nekem nemškem pristanišču.

Irski

Irski diplomatski zastopnik v Združenih državah je podal tisku izjavo o nedavnih manifestacijah proti ameriškim četam v severni Irski. Poslanik je izjavil, da bodo taki dogodki v bodoče neizogibni, ker Anglija vztraja pri tem, da mora biti Irska razdeljena na dva dela.

Španija

V Barceloni je bil odprt deseti mednarodni velesejem, na katerem so močno zastopane zlasti Italija, Nemčija, Romunija in Mandžukuo.

Požar, ki je nastal zaradi kratkega stika, je uničil radijsko oddajno postajo v Ciudadu Realu. Škoda je tolikšna, da bodo obnovitvena dela trajala zelo dolgo.

Francija

Ameriško vojno ministrstvo je obvestilo francosko vlado, da je zavrnjen protest proti bombardiranju ameriških letal. Ameriška letala so bombardirala mesta v zasedeni Franciji. Ameriško poročilo pravi, da bodo ameriška letala ob vsaki priliki bombardirala vojaške tovarne v Franciji.

Turčija

Vendel Wilkie, ki je sedaj v Ankari, je podal časnikarjem izjavo, ki je napravila zelo žalosten vtis. Rekel je, da je položaj zaveznikov zelo težak. Nekoliko bi se lahko zboljšal, če bi v bodočnosti izgube ladij padle za 50%, gradnja novih ladij pa se zvišala za 100%.

Turško kasacijsko sodišče bo 16. septembra obravnavalo priziv obsojencev iz procesa proti atentatorjem na nemškega veleposlanika von Papena.

Argentina

Argentinsko vojaško odposlanstvo je odpotovalo v Čile.

Množica je v Vilpulu priredila veliko ljudsko zborovanje, na katerem je bila sprejeta resolucija, ki izreka priznanje argentinski vladi zaradi njene nevtralnostne politike. Na zborovanje je prišel tudi sin predsednika republike Castila, ki je v svojem govoru razložil načela politike, ki jo vodi njegov oče. V svojem govoru je zlasti poudaril, da je danes izpričano, da prekinitev diplomatskih stikov neizogibno privede do vojne.

Romunija

Nemški minister za gospodarstvo dr. Funk je uspešno končal svoja pogajanja z romunsko vlado. Po zaključenih pogajanjih je dr. Funk odšel v Predeal na obisk k maršalu Antonescu, s katerim se je pogovarjal nad dvé uri. Snoči je dr. Funk odpotoval nazaj v Nemčijo.

Združene države

Mornariško ministrstvo je v Washingtonu objavilo, da znašajo izgube mornarice Združenih držav do sedaj 12.901 moža.

Danska

Danski prostovoljski zbor je v dosedanjih bojih na vzhodnem bojišču izgubil 121 mož, pet pa jih pogrešajo.

Hitre italijanske čete na ozemlju ob Donu na zmagovitem pohodu proti novim postojankam, ki so jim določene.

Požar na ameriškem parniku

Stockholm, 10. sept. AS. Iz Newyorka poročajo, da je izbruhnil silovit požar na ameriškem parniku »Wakefield« (bivši barmak »Manhattan«). S parnika so z veliko težavo rešili 1600 potnikov in posadko. Pri reševanju so sodelovale tudi vojne ladje. Parnik so nato zvezli z vlačilci v ladjedelnico, ker bodo potrebna ogromna popravila.

Stockholm, 10. sept. AS. Naknadna brzojavka iz Newyorka pravi, da je imel parnik »Wakefield« 23.000 ton in da ga je požar popolnoma uničil.

Stavke v Kanadi

Lisbona, 10. sept. AS. Kanadsko ministrstvo za delo je objavilo uradno statistiko o stavkah v mesecu juliju. V juliju je bilo v Kanadi 50% več stavk kakor pa v juniju in je bilo tako izgubljenih 54.402 delovnih dni.

Egipt

Siloviti peščeni viharji so zavzeli tak obseg, da vplivajo na razvoj operacij na bojišču pri El Alameinu.

Ali smo res tako brez moči nasproti megli?

Vsa zemeljska obla vsebuje zadostno množino vode: oceani, morja, reke, jezera itd. hidrosfera) pa tudi suha tla (litosfera), ki imajo v večji ali manjši globini tako imenovano talno vodo. Voda izhlapeva in tako zalaga zrak (ali točneje prostori) z vodnimi hlapci. Izhlapevanje pospešuje visoka temperatura vode. Zato je v tropskih predelih mnogo več vodnih hlapov v zraku kot v zmernih geografskih širinah. Vegetacija (zlasti gozd) s sesanjem talne vode tudi močno pospešuje izhlapevanje. Ljubljana je obdana z gozdnimi kompleksi in še poleg tega leži blizu znanega Barja. Zato mora biti v Ljubljani veliko vodnih hlapov v zraku, kar se je zares potrdilo z eksaktnim merjenjem. Ker se zračne plasti stalno mešajo (nižje ležeče zračne mase se vzpenjajo, a višje ležeče gredo navzdol) odnašajo vodne hlapce v višje lege, medtem ko navzdol pride suh zrak od zgoraj. Zato bi pri primerni jakosti izhlapevanja nastalo pri določeni vlažnosti zraka stanje ravnotežja: zrak bi odnašal proč ravno toliko vlage (vodnih hlapov), kolikor jo dajejo od sebe tla. Ako pa se mešanje zraka močno zajezi do popolne zaustavitve, kar se mnogokrat dogaja ponoči in pozimi, potem pri tleh naglo narašča (zaradi izhlapevanja) množina vodnih hlapov, dokler je zrak še sposoben sprejemati vlogo. Takšno sposobnost se določa s temperaturo zraka: pri nizkih temperaturah prostor sprejema le male množine hlapov, pri visokih pa velike. Tako n. pr. zrak pri -70°C praktično ne vsebuje vlage, pri 0°C lahko vsebuje do 4,5 g vlage vsak kubični meter, pri 10°C — 9,1 g pri 20°C — 17,4 g pri 30°C 31,5 g itd. Kadar vsebuje zrak maksimalno množino vodnih hlapov, potem pravimo, da je nasičen z vlagjo. Pri nadaljnjem izhlapevanju se del vlage zopet izloča iz prostora v obliki finih vodnih kapljic, ki se usedajo na nevidni (celo v mikroskopu ne!) finejši prah (zlasti sol, amonijev, jedne, bromne spojine itd.). Ker ima prah sposobnost vpijati vlogo, je razumljivo, da bo vsak prašni delec bolj založen z vlagjo kot neposredni okrog njega. Zato se izločajo vodene kapljice na prašnih delcih že preje, ko prostor še ni nasičen. Najpreje se tvorijo vodene kapljice na najmanjših prašnih delcih, pri nadaljnjem naraščanju množine vodnih hlapov v prostoru pa se obdajajo z vodo zaporedno večji in večji delci prahu. Tako se ustvarja torej najprej silno razredčena fina megla, ki se vodi le kot rahel dim, ki prekriva bolj oddaljene predmete (n. pr. Kamniške Alpe). Pozneje pa (ko se jav-

ljaže večje kapljice) se megla zgosti in kadar doseže prostor nasičenosti, je kapljice taka obilica, da niti na 10 korakov ni več ne vidimo. Velikost meglenih kapljic znaša od 0,001 do 0,1 mm, a vedno okoli 0,01 mm. Ena taka kapljica je oddaljena od druge za 10 do 1000 kratne dolžine svojega premera (v normalno gosti megli so kapljice oddaljene druga od druge za približno 80-kratno dolžino premera). Iz navedenega pregleda se vidi, da so pogoji za nastanek megle ugodni, ako: 1. se mešanje atmosfere zajezi, 2. so tla sposobna za izhlapevanje (to pomeni: vsebujejo dosti vlage in so dovolj ogreta), 3. je temperatura prostora (zraka) v dovoljni meri nizka. — Posebno ugodno je za ustvarjanje megle, ako je miren zrak mnogo hladnejši kot vlažna tla. To pa imamo jeseni: tla še vsebujejo mnogo od poletja nakopičene toplote, a zrak je znatno hladnejši. Zato je jesen silno izpostavljena pojavu megle. V Ljubljani se je ugotovilo, da je največ meglenih dni septembra (jutranja megla). Kadar vzhaja sonce, se ozračje polagoma ogreje in tako mu raste sposobnost sprejeti več vlage. Zato se megla razprši proti poldnevju. Le v pozni jeseni, ali pozimi nima sonce dovolj moči, da bi v zadostni meri ogrelo zrak in takrat se drži megla ves dan in lahko

Ne pozabimo na kisanje zelenjadi

Sedaj smo v pravem času, da se založimo z zelenjavo čez zimo. Seveda nastane vprašanje, kako? Zelenjava se ne drži, s sušenjem pa tudi ne dosežemo vsega, kar bi radi. Najbolj primeren način shranjevanja zelenjadi je vsekakor kisanje, vendar ga uporablja le malo gospodinj. Razlog za to je največ v tem, ker gospodinjje zelenjadi ne znajo pravilno pripraviti za kisanje. In vendar je to tako enostavno in tudi poceni! Zadnja številka »Sadjarja in vrtnarja«, ki ga sodobno in času primerno ureja g. inž. Ciril Jeglič, je prinesla izpod peresa gđe. Anice Šušteršič pomemben članek o sušenju in kisanju zelenjadi z vsemi potrebnimi navodili za gospodinjje. Zaradi važnosti ponatiskujemo del članka, ki govori o kisanju, kar doslovno.

1. *Kislo fižolovo stročje.* Mlado fižolovo stročje (ki nima niti!) otrebimo, operemo, v primerno slano krompir enkrat prevremo, ocedimo in polijemo z mrzlo vodo. Fižol razprostremo na deske, ga postavimo v hladno prostor ali čez noč na vrt, da se čimprej in temeljito ohladi. Popolnoma ohlajenega vlagamo v posodo tako, da leži stročje po ploskem. Kad ali škaf, ki naj bo snazen in zamočen, obložimo s snaznimi zeljnimi listi. Najprej jih na dno posode naložimo v dve ali tri plasti, ob kraju pa zeljne liste sproti polagamo, ko s fižolom posodo polnimo. — Med vlaganjem fižol s plosko roko temeljito tlačimo, vendar ne toliko, da bi ga zdrobili ali zmečkali. Ko je posoda polna, naložimo na vrh fižola zeljne liste, pokrijemo s snaznimi deskami in obtežimo s kamenjem ter zalijemo s primerno osoljeno mrzlo vodo.

2. *Kisle kumare in buče.* Za kisanje so najboljše stare kumare in buče (krmilne). V jeseni je takega blaga kar mnogo na vrtni, da včasih niti ne vemo, kam z njim. Zrele semenske kumare, ki jim odzavemo seme, olupimo, operemo in na strgalniku zremo kakor za omako, nato osolimo in pustimo čez noč, da izstopi voda. Zjutraj kumare krepko iztisnemo in tesno polagamo v kad, ki smo jo prej obložili z zeljnimi listjem. Ko je kad polna in kumare v njej temeljito stlačene, jih obtežimo in zalijemo z nekoliko slano vodo.

Na isti način postopamo z bučami, ki dajo v mešanici s kumarami zares slahtno kislo. Najbolje se je obnesla mešanica iz dveh tretjin kumar in ene tretjine buč. Seveda mora biti vse dobro pomešano in skupaj nasoljeno ter v mešanici vloženo v kad.

3. *Cele kisle paprike za polnjenje.* Paprika sicer nima v prehrani kdo ve kaj velike vloge, vendar so gospodinjstvu, ki imajo v jeseni te vrtnine preveč, pozimi pa nič, pa bi nadevano papriko tudi v zimskem času radi jedli. Zlasti na kmeth, ko imajo pozimi kolone in je meso doma, bi z mesom polnjene paprike na vso moč dišale. Pa tudi javne kuhinje ali gostinske obrati bi na ta način najceneje shranili velike množine paprik za polnjenje in jih v zimskem času pripravljali svojim gostom. — Za kisanje jih pripravimo takole: paprike potrgajmo s peclji in jih cele, s semenjem vred tesno vložimo v čeber ali v škaf. Vlagajmo jih tesno; če bi se pa katera med tlačanjem zdrobila, jo odstranimo. Ko je posoda polna, jo pokrijemo zopet z zeljnimi listi, z deskami, obtežimo s kamenjem in zalijemo z mrzlo slano vodo. Ker se paprika med kisanjem precej, dahi polagoma poseje, jo lahko dodamo in zopet obtežimo. — Kadar papriko porabljamo, ji odrežemo peclj, očistimo seme, operemo ter nadevamo s poljubnim nadevom.

4. *Kislo rdeče zelje.* Pozno rdeče zelje sicer za zimo lahko shranimo v svežem stanju. Vendar imamo včasih ranjše sorte, ki v jeseni rade gnijejo in niso za zimsko zalogo. Tako rdeče zelje pripravimo za kisanje kakor navadno belo zelje. Gospodinja, ki je le enkrat imela kislo rdeče zelje, ga kar ne more več pogrešati. Dobro je v omaki, praženo ali pečeno kot obloga k mesnim ali z oljem in kumino namesto solate.

je bil tovariš Pija VI. Oba sta v Parizu. Sicer pa mi je vseeno, če pošlje tudi koga drugega.

»Zelo iskreno mi je žal, da ima Vaše Veličanstvo tako slabe nazore o naših kardinalih, zlasti pa o kardinalu Consalviju in gorim v želji, da bi Vas prepričal, da on tega ne zasluži.«

»O, za tega moža se pa ne motim. Vem, kdo so moji nasprotniki in da nagovarjajo papeža, da je proti meni. Še enkrat pravim, da so v Rimu izgubili glavo in ne vedo, kaj počno.«

»Vaše Veličanstvo mora biti prepričano, da niti kardinal Consalvi, niti kardinal Casoni nista mogla vplivati na sklepe Njegove Svetosti, ki se odloča po lastnem prepričanju, potem ko upošteva nasvete svetega kolegija.«

»Oh, prav dobro vem, kako se vse dogaja. Nekdo predlaga tisto, kar hoče, si zagotovi podporo dveh ali treh članov kolegija in vsi drugi nato priključajo. Toda Rim nima prav, da postopa tako z menoj. Vse sem našel razdejan, sedaj pa se vse obnavlja. Sedaj se misli na bogoslovna učilšča, to je, da bi bilo dovolj gojencev, ki bi nadomestili duhovnike, ker je mnogo cerkva brez duhovnikov. Počasi se bo vse obnovilo.«

»Takšno delo je vredno Vašega Veličanstva. Vendar duhovniki samo ne zadostujejo. Potreben bi bil še redovniški red, ki bi jim prišel na pomoč.«

»V mojem italijanskem kraljestvu so ostali redovniki večinoma tam, kjer so bili. Pustil sem jih, dasi so bili nekateri modriji proti temu.«

»Toda mnogo samostanov je bilo zaprtih, zlasti v zadnjem času,« sem pristavil.

»Ne, našel sem samostane že zaprte,« je hitro odgovoril cesar. (Ta trditve me je nekoliko zmedla in nisem imel poguma, da bi nadaljeval razgovor v tej smeri.)

»Vaše Veličanstvo mi naj oprostite, da mu izjavim, da je treba dvigniti tudi dostojanstvo poglavarja Cerkve, če se že hoče dati podpora Cerkvi. Ubogi papež ne prejema več ničesar iz inozem-

tudi skozi tedne. Kot smo že videli se ustvarja megla predvsem v mirnem zraku. Za lepo vreme je značilno, da je »zrak ponoči (oziroma pozimi) silno miren, pri slabem vremenu pa ne (v mnogih primerih za človeka nezaznavno, a vendarle dovolj močno mešanje zraka). Zato se ustvarja megla v glavnem pri lepem vremenu. Ker je za Ljubljano značilno lepo septembrsko vreme, je razumljivo, da ima ta mesec toliko meglenih dni! Oktobra je megle manj, zaradi pogostega slabega vremena, a novembra, ko se vreme zopet boljša, zopet narašča število meglenih dni. Pri tem pride v poštev še namočenost tal, ki je po oktobrskem deževju na višku! Zato imamo novembra največ take megle, ki leži ves dan. Ko sneg prekriva tla, zajezi dotok vlage iz tal v zrak in zato se mora zmanjševati nastanjanje megle. To se je lepo potrdilo z dejanskimi podatki: Ljubljana ima sredi zime znatno manj megle kot v pozni jeseni! Spomladaj imamo malo megle, ker so tla hladnejša od zraka (nasprotni pojav kot jeseni!), pa tudi namočenost tal je majhna (zime v Ljubljani so relativno suhe). Še prihaja do veljave poslabšanje vremena spomladaj, kar tudi znižuje pogostost megle (kot smo že to videli). Poleti ko se boljše vreme (v Ljubljani je največ dežja oktobra, nato maja in junija) — je megle zopet več (v poštev pride večja namočenost tal v zvezi s pomladanskim deževjem).

Jožef Löbel:

V boju proti bakterijam

Nastopni govor profesorja higijene dr. Martina Alexusa na cesarski zdravniški akademiji v akademiji v Yedo-Tokiu.

Gospodje!

Po starem običaju ima nastopni govor ta namen, da predstavi profesorja svojim slušateljem. Jaz pa imam tukaj bolj redko nalogo, da vam predstavim, gospodje, ne samo sebe, temveč tudi nauk, ki ga tukaj zastopam: novi nauk — higijena.

Na krokem področju medicinske dozidaj nobena stvar ni nosila tega imena. Brez dvoma je bistvo higijene bilo znano že v pradavnih časih. Z Ekulapovi avencniki so poznali njene elemente in v vseh časih so ustanovitelji ver dolečali preproste higijenske izreke ter ji mdali značaj božjih zapovedi. Toda jedro tega nauka je bilo obdano s tolikimi navadnostmi, neumnostmi in praznovanjem, da nam je sedaj težko to jedro izluščiti. Skoraj do naših časov so ljudje smatrali za povzročitelje nalezljivih boleznih repatice in potrese, vulkanske izbruhe in meteorski dež. Nihče zato ni mislil na pravi nauk o zdravju, o higijeni, temveč bolj na nauk, ki je pripisoval bolezni raznim nadlovelskim silam. Še skoraj na pragu našega dvajsetega stoletja dobimo v spisih specialistov besede, kakor: »ingesta, exercitia, applicata circumsusa, praecipit,« to da ne dobimo pa besede »infekcija«. Kako bi torej mogla nastati v podobnih okoliščinah znanost o dezinfekciji? K večjemu so ji pripravljali tla nekake slutnje, ki so se izražale v besedah in v pojmih »virus, mlasma, contagium«. Toda cel svet stoji med temi skoraj mističnimi pojmi ter med tem, kar danes imenujemo higijeno, svet neznanost majhnih bitij! Bilo je treba, da smo najprej to odkrili in ustvarili bakteriologijo.

Čele bakteriologija nas je naučila, da je naše življenje neprestana borba z bakterijami in da je tudi v tej vojni najbolj uspešno orodje ne obramba, ampak napad. In še nekaj boljše je storila: dala nam je v roke to orodje ter nas naučila, da sovražnika ne čakamo kakor do sedaj, temveč ga polščemo.

S tem je nenadoma za nas zdravnik nastalo toliko vprašanj, da smo morali ustanoviti novo zdravniško panogo. Kajti če je človek vsak čas in povsod obdan od nevarnosti, mu mora higijena, njegova varuhinja, stati vsak čas in povsod ob strani, ga mora spremljati po vsej njegovi poti, od zibel do groba. Čelo več: še preden pride človek na svet, mora higijena skrbeti in odstranjevati med njegovim rojstvom nevarne bakterije. In ko se otrok prvič zjoka, pa ves čas po tem njegovem življenju ima higijena vedno isti cilj. Treba je potem skrbeti za otroka in za učenca, paziti na odraslega in mu svetovati pri vsakem njegovem delanju, njegovem poklicu, v njegovih zabavah, v njegovem počitku, poučiti ga glede njegovega stanovanja, obleke in hrane. Zrak sam, ki ga vdihava, mora ustrezati higijenskim zahtevam.

In to je čelo začetek! Če človek hoče ostati zdrav, ni važno zanj le to, kar je pilje, vdihava, kako se oblači in umiva, ampak tudi to, kako njegov sosed je, pilje in kako njegovo stanovanje ima. Bakteriolog je obrnil prvi svoj pogled od bolnika k povzročitelju bolezni. Je prve v zgodovini zdravništva naredil korak od osebnega k neosebemu, od posrednega k skupnosti. Če imajo red v hiši, vodovod, čisto perilo in nega otrok veliko važnost za preprečitev bolezni, je jasno, da moramo za to skrbeti iz preprostih egoističnih ciljev. Risanacija mest, zavodi za porodnice in matere, zavetišča in otroški vrtovi, zdravniški nadzorstvo učencev, javna kopališča, športni lokali, higijensko nadzorstvo tovarn, kladiv in rudnikov niso zadnje, temveč prve posledice, ki nam jih je dala bakteriologija. Od takrat, ko je znano, da je najboljši način borbe proti bakterijam ta, da se jim izognemo, da jih ne pustimo blizu, se je morala medicina lotiti težkega posla, da postane iz pomočnice bolnih varuhinja človeške družbe.

Ali bo nova znanost, higijena, mogla vrstiti to vlogo?

Ta znanost je zelo mlada. Če izvzamemo Pettenkoferja, ki jo je ušil na Dunaju, je to prvič, da je dobila higijena lastno stolico, ne samo tu, temveč tudi z ozirom na druge univerze. Ne moremo torej od nje zahtevati kakih spriceval. Vendar pa jih nekaj more kljub temu pokazati, in to celo iz časa, ko še ni bila rojena. Že moj veliki učitelj Robert Koch je v svojem govoru o »borbi proti nalezljivim boleznim« omenil, da morejo nekateri čisto preprosti ukrepi, ne teoretični, temveč taki, ki so praktičnega značaja, vplivati zelo odločilno na javno zdravje. Navedel je primer, ki ga nudi tako imenovana rimska vojna. Prvo zimo so tam Angličani vsled nalezljivih bolezni imeli štirinajst več žrtev kakor pa Francozi. Tedaj so izdali razne higijenske ukrepe. Uspeh je bil ta, da so bile njih izgube ne štirinajst večje od francoskih, temveč štiridesetkrat manjše. Kako je bilo mogoče, se je vprašal Koch, da sta se dve armadi tako ločili po umrljivosti, čeprav sta živeli v istih klimatičnih okoliščinah, na istem terenu, sta imeli obe zadostno število zdravnikov, bili enaki v vseh oziirih? Odgovoril je na to vprašanje z opazko, da je bilo francoskim zdravnikom po pravilu prepovedano, da bi na kakršen koli način izvajali vpliv nad življenjem vojakov, medtem ko so bila v angleški armadi uvedena razna izboljšanja, ki so jih zdravniki sotovali iz izkušenj prejšnje zime, čeprav jih je to veljalo precej denarja. (Dalej.)

Doživljaji vaticanskih diplomatov:

Napoleon in sv. stolica

V vsem tem dolgem govoru ga nisem mogel prekiniti. Samo enkrat sem kratko razložil nazore o papeževi svetni oblasti. Rekel sem, da v cerkvi ob prvih časih krščanstva ni bilo potrebno, da bi bil papež neodvisen suveren, ker je ves svet bil pod oblastjo samo enega moža. Ko pa so se ustanovile tako različne monarhije in uvedle razne ustave na ozemlju bivšega rimskega imperija, je to postalo nujno potrebno. V tem se tudi vidi poteza čudovite previdnosti, ki bdi nad božjo Cerkvijo. Cesar se je na vse to zelo malo oziral in je nadaljeval s svojim govorom, med pogovorom pa je včasih rabil razne vkladne izraze in prešel ponekod čisto v domač način pogovora. Ko je končal, sem ga zaprosil, da naj mi dovoli nekaj opomb. Poudaril sem takoj, da gre pri tem za tako važne zadeve, da bi takoj odpotoval v Rim, če bi to ugajalo Njegovemu Veličanstvu in pri tem ne bi čakal navodil Njegove Svetosti, čigar namene in nazore sem lahko zagovarjal. Moram pa pojasniti, da zaradi svoje starosti, zlasti pa zaradi zdravja, ne morem potovati tako hitro, kakor to delajo njegovi vojaki. Prosim ga tedaj za več časa, da bi mogel odpotovati iz Dresdena v Rim in zato v Rim ne bom mogel priti prej ko koncem decembra. Rim pa potrebuje dolg presledek, da bo proučil celo zadevo in sprejel svoje sklepe.

»Dobro, pa Vam dam še ves januar, toda do 1. februarja mora biti vse urejeno.«

»Prosim še Vaše Veličanstvo, da mi pove, kam naj pride tisti, ki se bo pogajal. Ali naj pride v Berlin, v Varšavo, v Petrograd, ker Vaše Veličanstvo že tako hiti.«

»Ne, v Pariz,« je dodal smeje. »Papež naj preda to zadevo kardinalu numiju, ki je dober mož, ali pa kardinalu Spini. Ta

stva, vsi dohodki so ukinjeni, izdatki pa so ostali: misijonstvo med neverniki, nunciji pri raznih dvorih, cerkvene šolske ustanove itd. Kako kriti vse te izdatke, če ima papež na razpolago majhen košček države, ki mu je še ostal? Vaše Veličanstvo je pokrovitelj Cerkve in bi moralo priskočiti na pomoč, da bi povečalo ozemlje papeževske države.«

»In kako?«

»Kaj bi bilo, če bi vrnil legacije?«

(Papeževa država je bila razdeljena v 13 legacij.)

»Hotel sem že vrniti rimsko legacijo, obnašanje Rima pa mi je to preprečilo.«

»Dobro, upam, da se Vam bo povrnila lepa prilika.«

»Papež naj stori tako, kakor jaz hočem in jaz mu obljubljam, da bodo takoj plačani vsi zaostali stroški za prehod mojih čet.«

»Kaj naj tedaj v bistvu stori Njegova Svetost? Kakšni so Vaši nameni, če se podrobno vse prethta?«

»Hočem, da papež v vojnem času zapre svoja pristanišča Angležem (Rusom ne, ker so ti predaleč, da bi me vznemirjali), Angležem ne smejo prihajati v njegove dežele, ker nočem, da bi Angležji ustanavljali svoje klube v papeževih deželah in tudi ne morem dovoliti, da bi bile moje italijanske dežele presekane na polovico in bi moji narodi bili izpostavljeni dobi volji papeževe nevtralnosti.«

»Meni pa je bilo že rečeno, da zahteva Vaše Veličanstvo tudi uvedbo Napoleonovega zakonika v papeževi državi.«

»Vidite, vedno iste stvari; nikdar nisem mislil na to. Vem, da papež tega ne bi mogel sprejeti zaradi ločitve zakona in tudi ne želim, da bi ga sprejel. Naj ima on zakonik, ki se mu dopade. V Franciji je zakon o ločitvi zakona civilni zakon, potreben zakon tam, kjer je uvedena tolerantnost za vse vere. Toda galska cerkev tega dela zakona ne upošteva, prav tako pa duhovnikom ni treba odobravati ločitve zakona ali pa blagoslovljati zkonosko vez med ločenci.« (Dalej.)

Droblne novice

Koledar

Petek, 11. septembra: Prot in Hiacint, mučenca; Milan, škof; Teodora, sveta žena; Panfucij, škof; Feliks, mučenec.

Sobota, 12. septembra: Ime Marijino; Gvidon, spoznavalec; Avionom, škof in mučenec; Macedonij, mučenec; Silvin, škof.

Novi grobovi

† V Kranju je dne 2. septembra t. l. umrl nenadno smrti okrajni živnozdravnik g. Vinko Bedenk iz Kranja, v 45. letu starosti. Pokopani je bil dne 4. septembra ob ogromni udeležbi Gorenjcev na novem kranjskem pokopališču. Naj po- čiva v miru! Žalujemo naše iskreno sožalje!

— **Ravnateljstvo škofjske klasične gimnazije v Ljubljani** naznaja: Za sprejemni izpit za 1. razred morajo učenci ali njih starši vložiti do 15. septembra pri ravnateljstvu prošnje, kolkovane s cerkvenim kolkom za 3,80 lir; prošnji morajo priložiti rojstni list in izpričevalo o dovršenem 4. razredu ljudske šole. Sprejemni izpit bo 18. septembra. Učenci, ki nameravajo vstopiti v zavod sv. Stanislava, opravijo sprejemni izpit lahko na kakšni drugi gimnaziji. — **Popravni izpiti** za vse razrede bodo 21. septembra. Začetek vseh izpitov bo ob 8 zjutraj na uršulinski gimnaziji.

— **Hladnejše in oblačnejše vreme.** Nastopilo je hladnejše vreme, vendar se je od srede dalje začela temperatura počasi dvigati, hkrati se dviga tudi zračni pritisk. Za pospravljanje raznih poljskih pridelkov je sedaj najugodnejše vreme. Fi- zol je splošno že dozorel. Ajda, ki je sprva lepo kazala, počasi cvete. Sprva so imele čebele dobro pašo, toda zadnja vročina jih je pri paši zelo ovirala. V sredo se je dnevna temperatura dvignila od 23,2 na 25,4 stopinj. Bil je lep dan za kopalec. V četrtek zjutraj je bil zaznamovan v Ljubljani jutranji temperaturni minimum 13 stopinj, ko je bilo prejšnji dan 11,4 stopinje. Barometer se še vedno dviga in je v četrtek zjutraj dosegel stanje 769,8 mm. V četrtek ni bilo megle, bilo je pa zju- traj močno oblačno, potem se je pa deloma zjas- nilo in je posijalo sonce.

— **Konec kopalne sezone.** Le redko katera leta traja kopalna sezona do Malega smarna, dasi vemo za leta, ko so se dne 8. septembra vršile na Ljubljani celo plavalne tekme. Tako leto je bilo tudi letos, ko je kopalna sezona trajala tudi čez začetek septembra, medtem, ko se je na pri- mer lani zaključila že sredi avgusta. Izjeme med kopalec in plavalce pa bodo seveda vedno in celo sredi najhujše zime se bo našel kdo, ki se bo upal skočiti za kratek trenutek v vodo, se osve- žiti in potem hitro odrgniti po telesu. Glavne ko- palne sezone je pa sedaj konec.

— **Hipotekna posojila v avgustu.** Po podatkih zemljiškoknjižnega urada na ljubljanskem okraj- nem sodišču je bilo v letošnjem avgustu zazna- novih 44 predlogov za vknjižbo zastavne pravice v varnost posojil, danih od raznih denarnih zavo- dov posameznim lastnikom nepremičnin. Posojila so v avgustu dosegla celotno vsoto 1.937.500 lir, ko je bilo letos julija 45 predlogov za vknjižbo posojil v znesku 5.683.451 lir. V avgustu je bilo 19 predlogov za zaznambo vrstnega reda glede hi- poteknih kreditov za 2.271.000 lir, ko je bilo ju- lija 18 predlogov za vrstni red 6.864.671 lir. Naj- višje avgusta vknjiženo posojilo je znašalo 380.000 lir, najvišji kredit v vrstnem redu pa 304.000 lir.

— **Fajdigova »Pisma o trpljenju«** so izšla v drugi izdaji. Dobite jih v vsaki knjigarni za 6 lir.

— **Na 3 leta robije obsojeni izsiljevalec.** Ljub- lijčan, 42-letni samski strojnik France B., ki je bil že večkrat kaznovan zaradi tatvine, je bil pred malim kazenskim senatom obsojen zaradi trikrat- nega zločina poskušenege izsiljevanja in zločina tatvine na 3 leta robije in 50 lir denarne kazni. V odsotnosti mesarskega mojstra Frana Ocvi- ka je letos 20. julija poslal po nekem dekletu k mesarjevi soprogi Mariji Ocirkovi pismo, v ka- terem je zahteval v imenu moža 8500 lir gotovine v izplačilo. — Pismo je nosilo ponarejen podpis mesarjev. Žena je bila že pripravljena izročiti zahtevano vsoto, ko je nato po ponovnem pregledu pisma ugotovila, da možev podpis ni pravi. Od- slovila je dekline. Po dveh dneh je prišel neki mož, ki se je službeno predstavil za organa fi- nančne kontrole in zahteval revizijo poslovnih knjig. Nato je ta laži-financier zahteval za moža 8.500 lir. Ni mu uspelo, ker je bila žena previdna. Tretjič 24. julija je B. nastopil kot bivši jugoslo- vanski podnarednik — orožnik v uniformi. Za- hteval je od Ocirkove 10.000 gir za kavčijo, da ne bo aretirana ona, ne sin France in hlapec Andrej. Ni mu uspelo. Bil je kmalu nato aretiran in v sredo, 9. t. m. obsojen zaradi grdega izsiljevanja in tatvine, ker je Ocirkovi pri zadnjem obisku ukradel 5000 lir vredno zlato uro.

— **Razprave pred malim kazenskim senatom.** Neki starejši zasebni uradnik Rudolf P. je bil za- radi zločina ponarejanja uradnih listin in pre- stopka utaje obsojen na 5 mesecev strogega za- pora, ker je 15. julija letos ponaredil na plačil- nem nalogu potrdilo o plačanih sodnih taksah in pomeveril neki stranki znesek 474 lir, ki bi jih morala stranka plačati za sodne takse v neki ci- vilnopravni zadevi na okrožnem sodišču. — Tudi za malenkostne tatvine blaga, ukradenega na pro- storih, namenjenih javnemu prometu, so določene strožje kazni kot za druge majhne tatvine. Oženje- ni železničar Ludvik je 7. junija letos vzel na glavnem kolodvoru iz vagona 4 in četrt litra vina na škodo tvrdke »Paketopred«. Bil je zasačen in sedaj obtožen pred tremi sodniki zločina tatvine. Obsojen je bil na 3 mesece strogega zapora, po- gojno za 3 leta. Bila je tudi v nevarnosti njegova pokojnina. Dostikrat pridejo ljudje iz nepremišlje- nosti in lahkomišelnosti zaradi malenkostnih stva- ri v hudo nesrečo.

— **Lan zahteva kolobarjenje zemljišč.** Letos se je v naših krajih odločilo dosti kmetovalcev, da so zasejali lan. Vrnili so se torej k stari kulturi, ki so jo naši dedje že poznali stoletja sem, le moderna tekstilna industrija, uvoz bom- baža iz ameriške celine in volne iz Avstralije, sta lan zelo zatirale, bel se je ohranil pri nas še vedno ponekod v Basi krajini in pa v bolj hribovitih drugih krajih. Posevke lanu so obla- sti letos popisale, ni pa še znan končni uspeh. Tudi bo težko primerjati letošnji pridelek lanu s prejšnjimi, ker poprej skoraj ni bilo podat- kov o tej važni kulturi. Na nekaj, kar sicer stari pridelovalci lanu prav dobro vedo, pa jih je treba letos, pred jesenjo, zopet opozoriti, namreč, da zahteva lan kolobarjenje zemljišča. Sicer to zahteva vsaka poljedelska rastlina, to- da zlepa ne nobena tako, kakor prav lan. Ko- lobarjenje, to je namreč izmenjava zemljišča: prvo leto recimo vsejemo na zemljišče deteljo, na isto zemljišče še isto jesen ozimno žito, ena-

ko izmenjavamo metuljičnice, kakor fižol, bob in grah s krompirjem in podobno. Pravila ko- lobarjenja so različna, najbolj pravilno je ta- ko, da se rastlina vrne šele vsako tretje ali celo četrto leto na isto zemljišče. O tem ob- stoji v našem jeziku prav dosti tiskanih na- svetov. Lan pa je še bolj izbirčen in obrodí šele kako šesto, sedmo leto na istem zemljišču. Kdor je torej lan letos zasejal, ga ne bo sejal za prihodnje leto prav na isti njeni ali travniku. Ozimni lan, za katerega bo v jeseni že čas, da ga sejemo, je zlasti dober za laneno seme, jari lan, ki ga bomo sejali spomladi, pa daje bolj fina vlakna za tkanje kakor ozimni. Za obe vrsti lanu pa velja pravilo o strogem kolo- barjenju zemljišč.

Ljubljana

1 Ob 20 letnici smrti našega nepozabnega Jan- ka Premka bo brana sv. maša v cerkvi sv. Petra v soboto ob 7 zjutraj.

1 Na uršulinski gimnaziji bodo vsi popravni izpiti 16. septembra ob 8. Učence, ki bodo delale sprejemne izpite, naj najkasneje do 15. septembra vložijo pri ravnateljstvu lastnorodno pisano nekol- kovano prošnjo. Prošnji prilože 4 lire za cerkveni kolek, spričevalo 4. razreda ljudske šole ter rojst- ni in krstni list. Sprejemni izpiti bodo 22. in 23. septembra. Izven meje stanujoče učence lahko dobe pri ravnateljstvu potrdila za prehodnice.

1 Izpiti na meščanski šoli v Lichtenurnovem zavodu. 1. Popravni izpiti za učenke I., II., in III. razreda se prične 17. septembra ob 8. 2. Raz- redni izpiti za tiste učenke, ki zaradi opravičene odsotnosti niso bile ocenjene pri končnem redov- vanju, se prične 21. septembra ob 8. Za morebit- ne prepustnice preko meje je treba pravočasno poskrbeti. — Uprava.

1 Sola Glasbene Matice sprejema še vedno go- jence za petje, klavir, violino, orkestralne instru- mente, orgle in teoretične predmete. Posebno opo- zarjamo na pouk deklamacije pri prof. Šestu in na letošnje novo uvedbo pouk zborovne petja pod naslovom Šolski zbor. Pouk v šolskem zboru je brezplačen. Poverjen je ravnatelju Mirku Po- liču. Vsa pojasnila in priglasbe sprejema pisarna Glasbene Matice v Vegovi ulici.

1 Dva velika naša umetnika, violinist Karlo Rupel in pianistka Zora Zarnikova, bosta kon- certirala drevi ob pol 7 v veliki filharmonični dvorani. Po sestavi koncertnega sporeda in odlični igri obeh nastopajočih umetnikov bo nudil no- vočnejši koncert izredni umetniški užitek. Spored obsega naslednja dela: Prvi del: Vercini: Sonata e-mol. Bach: Adagio iz prve Sonate za violino solo. Lalo: Španska simfonija. Drugi del: Tartini: Va- riacije na Corellijev tema. Debussy: Deklica la- nenihi las. Škerjanc: Ostinato. Sarasate: Ciganski napeli. Na koncert priznane umetniške dvojice opozarjamo in vabimo k obilnemu posetu. Pred- prodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice, ob 18 dalje pa v veži filharmoničnega poslopja. Za- četek bo točno ob pol 7, konec pred 8. uro zvečer.

1 Odbor Glasbene Matice ljubljanske je sklenil v svoji seji, dne 7. t. m., da ustanovi na svoji šoli šolsko knjižnico, ki bi po možnosti vsebovala vsa ona dela, ki se rabijo pri pouku, kakor: različne šole, tehnične vaje in skladbe, ki so primerne za predavanja, nastope na produkcijah, itd. Iz te knjiž- nice bi črpali učne pripomočke revnejši gojenci šole Glasbene Matice. Veliko prijatelj glasbe ima mnogo takega materiala doma, ki leži popolnoma neporaben, v šolski knjižnici pa bi izvrstno ko- ristil našemu glasbenemu napredku sploh. Zato prosi odbor Glasbene Matice ljubljanske vse po- nimne naslove občinstvo, ki ima doma take note, da jih pokloni novi šolski knjižnici šole Glasbene Matice. Zadostuje obvestilo na pisarno Glasbene Matice, ki takoj pošlje po darovane muzikale in izstavi nato tudi odborovo potrdilo za dar, kot do- kaz, da je prišlo darovano na pravo mesto.

1 Da ne bo neprijetnega šakanja za preva- janje vlog, prošnji itd. na ital. jezik, naj vsakdo izroči spis v slovenščini, čitljivo pisan, vsaj en dan pred terminom, dnevno od 9—10 v naši pi- sarni, le v res nujnih primerih se zgledite od 16 do 17. Prevajalec namreč ni stalno v pisarni. Kdor pa ne zna sam sestaviti v slovenščini, in želi, da mu tudi to storimo mi, naj se zgleda od 10 do 11 ali pa od 15 do 16, ker je ostali čas določen za druga opravila. Dobrodelna pisarna »Po božjem svetlu, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

1 Najmanjšim pridelovalcem krompirja sporo- ča mestni gospodarski urad, da naj oddajo izpol- njene prijave pridelka vsaj do petka 11. t. m. v sobi št. 35, II. nadst. v Beethovnovi ulici št. 7, da jim bo mogoče o pravem času dostaviti živil- ske nakaznice s črkami za krompir že za mesec oktober, seveda pa samo tedaj in onim, ki so naznanili, koliko krompirja so zasadili in če je njihov pridelek krompirja tako majhen, da bodo upravičeno prosili za živilske nakaznice z odrez- ki za krompir.

1 Plinsko sušilnico sadja in sočivja ima raz- stavljeno mestna plinarna v svojem velikem iz- loženem oknu v kresiji nasproti nove ribnice. Sušilnica obstoji iz lesenega ogrodja in 8 les s pocinkano žico. Te lese so postavljene na leseno ogrodje in če priležemo najmanjši plinski pla- menček na dvojnem plinskem kuhalniku, se sad- je ali sočivje lepo suši brez posebnega nadzor- stva. Med sušenjem je treba samo lese izmenja- vati tako, da je bolj sveže sadje vedno najbližje plamenu. Tako je popolnoma nemogoče, da bi se sadje prisočilo ali celo sežgalo, ker plin daje neprestano enakomerno toploto, ki pa tudi pri normalnem plamenu ni tako visoka, da bi se moglo vneti ogrodje. Ker pri majhnem plamenu gorilnika v kuhalniku pogori samo okrog 50 li- trov plina na uro, pogori na dvoplamenskem ku- halniku samo kakih 100 litrov plina na uro, kar znese pri deseturnem sušenju komaj 1 liro. Da se stranke same lahko prepričajo, kako poceni suše in dobro delujejo take sušilnice, zato je v razstavnem prostoru mestne plinarne v kresiji razstavljena taka sušilnica v obratu. Odlična prednost sušenja na plinu je v tem, da sadje pri sušenju obdrži lepo barvo svežega sadja ter je posušeno sadje popolnoma brez vonja po plinu, kar je pač samo ob sebi umevno, naposled so pa krhlji ali rezine zaradi bele barve za oko vabljivi in okusni. Ker je to sušenje najcenejše, bo vsem gospodinjam prav dobrodošlo, zato se pa tudi prav naglo uveljavlja. Sicer je sušenje sadja in sočivja na plinu tudi v našem mestu že dalj časa znano, vendar so pa na plinu sušili sadje in sočivje, posebno pa gobe samo veliki trgovci. Šele vojni časi, ki od vseh gospodinj zahtevajo vsestransko varčnost ter čim večje za- loge živil, kar nam v mirnih časih ni bilo treba, so tudi gospodinjska začela bolj sušiti sadje ter je razstavljena mala sušilnica na plin kakor na-

Tudi vsi oni, ki niso naročniki na »Slovenca« ali druge naše časopise, se lahko naroče na

»Slovenčevo knjižnico«

Kdor se bo naročil na »Slovenčevo knjižnico« bo dobil 2 lepi knjigi za nagrado. - Vsak naročnik »Slovenčeve knjižnice« bo lahko dobil tudi

»Slovenčev koledar« po ugodni ceni

Knjige te najboljše družinske zbirke stanejo samo 6 lir

Naročite se takoj na »Slovenčevo knjižnico«! - Plačujete lahko mesečno

ročena za mala gospodinjstva, saj ta najcenejša priprava enakomerno in zares lepo posuši vse ono, česar nam nudi sedaj narava v obilici. 1 Cepljenje zoper kozje za zamudnike bo v torek 15. sept. dopoldne od 17 do 18 v pro- storih mestnega fizikata v Mestnem domu. K temu cepljenju so starši primorani pripeljati vse ene otroke, ki iz katerega koli vzroka ob rednem terminu spomladi niso bili cepljeni. Otroke, ki bi tudi sedaj ne bili sposobni za cepljenje, je treba pripeljati isto uro k zdrav- niškemu nadpregledu v Mestni dom v prostor, kjer bo cepljenje.

1 Mestni fizikat v petek in soboto, 11. in 12. sept. zaradi snajenja prostorov ne bo po- sloval za stranke, pač pa samo v najnujnejših primcih.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Sobota, 12. sept. ob 17.30: »Okence«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 13. sept. ob 14: »Konto X«. Izven. Zelo zni- žane cene od 10 lir navzdol. Ob 17.30: »Kralj na Be- tajnovi«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera: Nedelja, 13. sept. ob 16: »Don Pasquale«.

Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

RADIO. — Petek, 11. septembra, 7.30 Pesni in na- pevi. — 8.00 Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 12.20 Plošče. — 12.45 Koncert teorista Andreja Jara (na harmoniko spremlja A. Stankol. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 13.15 Poročila Vrhov- nega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.20 Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza. — 14.00 Poročila v italijansčini. — 14.15 Koncert radijskega orke- stra, vodi dirigent D. M. Sijance. Klasična glasba za godalni orkester. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Novi orkester, vodi dirigent Fragna. — 17.35 Trio Emona. — 19.00 »Govorimo italijansko, prof. dr. Stan- kolo Leben. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Ko- morna glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v ita- lijansčini. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slo- venščini. — 20.30 Voljske pesmi. — 20.45 Znani dueti. — 21.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance, sodeluje sopranistka Valerija Heybal. — Opera glasba. — 21.50 Nacetera. — Pogovori s Slo- venci. — 22.00 Koncert Adamičevega orkestra. — 22.45 Poročila v italijansčini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

POIZVEDOVANJE. — Našel sem damsko dvojbo ročno urico. Naslov se izve v upravi »Slovenca«.

Iz Novega mesta

Naročnikom 1. letnika »Slovenčeve knjižnice« sporočamo, da jim zadnji zvezek »Slovenčeve knjiž- nice« ne bo dostavljen na dom. Ko bo zvezek iz- šel, naj se zato cenjeni naročniki potrudijo v našo podružnico na Ljubljanski cesti, kjer jim bo zad- nji zvezek na razpolago. Vse te naročnike tudi vabimo, da se že sedaj naročijo na drugi letnik »Slovenčeve knjižnice«. Vsak mesec bodo izšle tri knjige. Izbira bo še boljša od letošnje.

Na mešani meščanski šoli v Novem mestu bodo: 1. Popravni izpiti za vse razrede v pe- tek, 18. septembra 1942. 2. Razredni izpiti (za tiste učence, ki zaradi prometnih ovir ali bo- leznih niso v juliju dovršili razreda) v soboto, 19. septembra 1942. 3. Završni izpiti se prične 21. septembra in trajajo do 26. septembra. Za- četek vseh izpitov bo ob 8. uri zjutraj. Prošnje za izpite morajo biti pravilno kolkovane in izro- čene upraviteljsvju do dne 16. septembra 1942. (Prošnja se kolkuje s kolkom za 4 lire in še s kolkom za 4 lire za vsak predmet. — Upraviteljstvo.

Iz Gorizije

Nova maša mladega jezuita. V nedeljo, dne 30. avgusta so imele svoj izredni praznik Zalosce, skromna vasica, ki spada pod občino Montesino, cerkveno je pa priključena župniji Prevacina. Do- mačin, jezuitski pater g. Angel Budihna je pel svojo prvo sv. mašo. Vas se je odela v zelenje in se z ljubeznivo požrtvovalnostjo pripravila na redko slovesnost. Fantje so postavili tri mogoče slavočke, dekleta so pa okusno okitile domačo cerkev. Na predvečer je bil svečan sprejem z bla- goslovom. Drugi dan, v nedeljo, je bilo v običajno tihi vasi živahno vrvenje in veselo razpoloženje. Iz vseh sosednih vasi in naselj so hoteli naši ver- ni Vipave, da se udeležijo slovesne prve sv. daritve in postanejo deležni novomašniškega blagoslova. Pri sv. maši, katero je daroval g. novomašnik, ob- dan od številnih sobratov in je bil asistent g. de- kan I. Godnič, so dovršeno peli domači in sosedni cerkveni pevci; orglal je g. nadučitelj Orel, ki se je zelo potrudil, da je bilo petje na višku. V glo- boko zamišljenem govoru je slavnostni pridigar prelepo orisal pomen in vzvišenost daritve svete maše.

Z Gorenjskega

Stari bojevniki so imeli te dni na Jesenicah zelo dobro obiskano zborovanje. Udeležilo se ga je okrog 250 starih vojakov.

Preurejeno kopalnice na Jesenicah. Spomladi letos je telovadna in športna skupnost Jesenec prevzela od Cuferja kopalnice na prostem v zelo zanemarjenem in poškodovanem stanju. Popravila so veljala več tisoč mark in so bila končana šele poleti. Kopalniško življenje je pa bilo v zadnjih mesecih tako živo, da se lahko računa z zelo dobrim zaključkom sezone.

Nesreča. Otrok železostругarja Cirila Cerniv- ca s Črnuč je med igranjem tako nesrečno padel, da si je zlomil levo nadlehtnico. Otrok je nudi- l prvo pomoč zdravnik dr. Pintar iz Domžal, nakar so ga prepeljali v bolnišnico na Golnik.

S Spodnjega Stajerskega

V Mariboru je umrl sin železničarja Adolf Bizjak, v mariborski bolnišnici pa 60 letna gos- pođina Jožefa Coh roj. Mlinar iz Limbuša pri Ma- riboru.

Prometna nesreča. Pretekli petek se je na nekem cestnem križišču v Mariboru zaletel mo- torni voz v tovorni avtomobil. 36letni ekonom zdravilišča Radenci Rudolf Svečko je po nesreči zavožil v nasproti prihajajoči tovorni avtomobil. Po trčenju je s svojim kolesom zavožila v av- tomobil še 26letna delavka Ana Pokrivač. Motorist Svečko ima hudo ranjeno glavo in hude notranje poškodbe. Kolesarica Pokrivač je odnesla rane na glavi, na levem stegnu in po životu. Oba so prepeljali v bolnišnico.

Iz Hrvaške

Visoko hrvatsko odlikovanje predsednika bol- garske vlade, Hrvatski poslanik v Sofiji, dr. Ži- dovec, je izročil predsedniku bolg. vlade dr. Fi- lovu najvišje hrvatsko odlikovanje kralja Zvoni- mirja, s katerim ga je odlikoval Poglavinik NDH.

Glasbeno šolo s pravico javnosti so prejšnji teden odprli v Dubrovniku.

V Tesliu so te dni odprli športni stadion, ki nosi ime Poglavnika NDH.

Zagrebska mestna občina je naročila vodstvu stare tvornice koč v Medvedgradski ulici, da mora v 20 dneh podreti 45 m visok tovarniški dimnik.

V Sarajevu so pričeli popravljati carevo dža- mijo. Stroški za popravilo džamije so preračunani na milijon kun.

Iz Srbije

Uredba o dijakih v srbskih prostovoljskih od- delkih. Srbska vlada je izdala uredbo o slušateljih vseučilišča in ostalih visokih šol, o učencih sred- njih in srednjih strokovnih šol, ki so sodelovali kot boreci v srbskih prostovoljskih oddelkih proti partizanom. S to odredbo je srbska vlada vsem ti- štim akademikom in učencem srbskih srednjih šol, ki so se bili do novembra lanskega leta prijavili za prostovoljce za borbo proti partizanom in so v tej službi prebili najmanj štiri mesece, priznala dva semestra s seminarji (zimskega in letnega) v šolskem letu 1941-42 brez izpita a pravico do po- laganja izpita ne oziraje se na to, če so dotične šole tedaj delale ali ne. Vsem ostalim učencem, ki so se borili proti odmetnikom, srbska vlada priznava lansko šolsko leto ter bodo samo po dvomesečnem kurzu, ki bo zanje, polagali razredni izpit. Kurzi bodo v Beogradu pri poveljstvu srbskih prostov- oljcev.

19.

KO MATI ZJUTRAJ ZAGLEDA KRASEN KOLAC NA MIZI, SE ZELO ZACUDI. PLA- NE KVISKU — IN VIDI, DA SO VSI GRICI IZGINILI, POKLICE MILORADA, KI JE SE SPAL, IN MU VSE POVE. »SAJ SEM VAM POVEDAL, KAJ BO!« SE ZASMEJE MILO- RAD. MATI VZAME KOLAC IN GRE H KRALJU.

20.

KRALJ VSTANE IN VIDI, KAJ SE JE ZGO- DILO. MATI GA POZDRAVI: »DOBRO JU- TRO! PRINESLA SEM KOLAC!« — »DOBRO JE NAREDIL TVOJ SIN. A ZDAJ MU SE RECI, NAJ POSEKA VSE GOZDOVE, DA BODO VINOGRADI IN BOM ZE JUTRI ZO- BAL GROZDJE IN PIL MOŠT S TEGA VINO- GRADA. CE NE, IZGUBI GLAVO.«

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET

RIŠAL E. GODEC

428

Almira je po turškem odhodu vsak dan željno pričakovala svojega očeta. Menila je, da pride domov, obložen z bogastvom, zdrav in vesel. V svoji domišljiji si je že slikala bodoče življenje v sreči in zadovoljnosti. A kakor bi trenil, je bila ta nada uničena. Na dom so ji prinesli očeta — mrtvega.

429

Vsa obupana in zbegana se je vrgla Almira mrliču na prsi in se ni ganila od očeta, dokler ga niso sosedje položili v črni grob. Prve dni je kar po ure in ure preklečala na grobu in grenke solze so močile njena, zdaj že blede lica. Kar vidno je hušjala in ljudje so jo hvalili še bolj, češ pogledite, kako dobra hčerka je, ko ji je tako hudo za očetom.

430

Toda od tistega časa je glodal na Almirinem srcu strašen črv kesa in vesti. Saj tega ni nihče vedel, a ona je vedela, da je prav za prav sama kriva grozne očetove smrti. Almira ni mogla več najti miru in tolažbe. Pred njenimi očmi je v nočnih sanjah vstajala podoba nesrečne Zalike in — mrtvega očeta.

SPORT

Plavalne tekme v Rim. Toplicah

V toplem kopališču, katero je zgradilo lastništvo tople tik nad Savinjo, so se vršile v nedeljo prve plavalne tekme v prireditvi celjske športne družine. Razen Celjanov pa so tekmovali tudi plavalci iz Gradca, Leobna, Maribora in Trbovelj. Dosegli so naslednje uspehe:

100 m prosto: Lackner (Gradec) 1:07, Hugo Schell (Celje) 1:07.

100 m hrbtno: Schell 1:20.5, Lackner 1:25.7, Škof (Maribor) 1:42.

100 m prsno: Dr. Voller (Maribor) 1:27.5, Kurt Voller (Maribor) 1:29, Schiblj (Trbovlje) 1:31.

V skokih v vodo je bil prvi Mariborčan Wagner, drugi pa Celjan Belai.

V ženskih plavalnih tekmah so zmagale naslednje: 100 m prosto Jerič (Celje) :27.6, 100 m prsno Ledl (Celje) 1:41.9, 66.6 m hrbtno Lindental (Maribor) 58.6. Najvišjo oceno za skoke v vodo je dobila Bajdeta iz Maribora. Kakor znano, je plavalni bazen v Rimskih Toplicah dolg 33.33 m in je potrebno za 100 m preplavati tri proge. Hugo Schell, ki ga omenja poročilo, je tekmoval svojočasno tudi v Ljubljani kot član nekega tukajšnjega športnega kluba.

Nemški atleti v Stockholmu

Nemški atleti, ki so na turneji po skandinavskih državah, so se zaustavili tudi v Stockholmu, kjer so nastopili proti izvrstno razpoloženim Švedom. Bilo je precej govoric o srečanju med Gundarjem Haeggom in nemškimi rekorderjem Rudolfom Harbigom; oba sta res nastopila, vendar vsak na svoji progi. Harbig je tekmoval v teku na 400 m. Tu je naletel na hitrejšega Šveda Franzena, ki je zmagal v 48 sekundah, medtem ko se je moral nemški rekorder zadovoljiti le z drugim mestom in časom 48.3.

Tudi ob tej priložnosti je pokazal Gundar Haegg, da je tekač, kakršnemu ni enakega. Tekel je na eno miljo in se že v prvi progi odtrgal od svojih zasledovalcev. Izid v teku na eno miljo je bil tale: 1. Gundar Haegg 4:06.2 (nov svetovni rekord), 2. Ake Spangert (Švedska) 4:14.4, 3. Rolf Seidenschnur 4:15.8.

Od nemških atletov se je izkazal Karel Storch v metanju kladiva, katero je pognal 57.60 m daleč. Dobro pa se je držal tudi švedski prvak Bo Eriksson, ki je dosegel znakmo 56.37 m. V teku na 100 m je bil prvi Strandberg (Švedska) s časom 10.6 sek, drugi pa Mellerowicz (Nemčija), ki je bil za desetinko sekunde počasnejši. Leti vrstni red je bil tudi v teku na 800 m: 1. Bertil Andersson (Švedska) 1:51.9, 2. Giesen (Nemčija) 1:52.2.

Sport v kratkem

Zižek in Močan pred težko preizkušnjo. Poročali smo že, da spadata Zižek in Močan med

najhitrejšje plavalce prostega sloga v Evropi. Zižek je zmagal na mednarodni tekmi v Genovi med Nemci in Italijani na 400 m prosto, Močan pa na 1500 m. Oba prvaka pa letos nista imela posebno hude konkurence in sta na vseh tekmah zmagovala z lahkoto. Drugače pa bo v soboto in nedeljo, ko bosta nastopila v Milanu proti madžarski državni reprezentanci. Tu bosta merila svojo zmogljivost z Grofom (400 m prosto 4:42) in s Tatosom, ki velja trenutno za najmočnejšega plavalca na 1500 m. Njegov rekord znaša 19:31 min. Borba bo vsekakor huda in bo brez dvoma izsilila najboljše čase. Po nedeljskih mednarodnih tekmah v Milanu bomo dobili jasno sliko o zmogljivosti Močana in Zižka.

Zižek Branko, ki je preteklo nedeljo zmagal v Genovi na 400 m prosto, je postavil tudi v štafeti 4x200 prav dober čas 2:18.9 min. Ko so vprašali prisotnega tajnika mednarodne plavalne zveze dr. O. Brewitza kateri tekmovalci so napravili nanj najboljši vtis, je pohvalil zlasti dovršen plavalni slog Zižka in Coste.

V hoji na 50 km so tekmovali preteklo nedeljo v Novari. Najhitrejši pešec na tej prireditvi je bil Guglielmi, ki je zmagal v 4 urah 58:06.8 min. Za hojo na 50 km je porabil potemtakem pičlih 5 ur. Tudi ostali so dosegli dobre čase, kar je razvidno iz tega, da je prišel 18. tekmovalce je tri četrt ure pozneje na cilj.

Sportni dnevnik »Gazzetta dello Sport«, ki izhaja v Milanu, je priredil tudi letos velikopotezno propagandno tekmovanje v teku na 100 m. Nedeljo za nedeljo so tekmovali športni naraščajniki v raznih mestih, najboljše pa so se zbrali v nedeljo v Bielli k finalnim tekmam. Prišlo je 12 izbranih tekačev, ki so bili vsi spsobni preteči 100 m pod 12 sekundami. Najpreje so priredili tri izločilne teke, v finalu pa je bil najhitrejši Muzzana Franco iz Milana, ki je zmagal v 11.4 sek. Na 12. mesto je prišel neki Rizzi. Ta je porabil za 100 m točno 12 sek, vsi ostali pa so tekli izpod 12. S to prireditvijo je storil milanski športni dnevnik italijanski lahki atletiki vsekakor lepo uslugo.

Največ veljave od Haeggovih svetovnih rekordov ima oni v teku na 3000 m s časom 8 min. 1.2 sek. Po finski tabeli priznavajo Haeggovemu rekordu 1196 točk. Na drugem mestu med tekači je Amerikanec Towns, ki je pretekel 110 m z zaprekami v 15.7 sek., kar pomeni 1187 točk. Po istem ključu je Nemec Harbig na 5. mestu, Amerikanec Jesse Owens pa na šestem.

Franjo Glaser bo spet igral vlogo vratarja v enajstorici Gradjanskega. Poročali smo že, da je dobil izvrstni vratar hrvaškega nogometnega prvaka prepoved nastopanja do 31. marca 1943. Gradjanski pa je zaprosil za pomilostitev, kateri je bilo ustreženo. Poročajo, da bo igral Franjo Glaser že pri prihodnji povratni tekmi proti Concordiji.

Haegg bo odpotoval v Ameriko? Milanska

»Gazzetta dello Sport« poroča iz Stockholma, da je povabila ameriška atletska zveza slovitega švedskega tekača Haegga in Andersona na gostovanje. Začetkom oktobra naj bi bila oba Šveda že v Ameriki. Doslej še ni znano, če bo švedska atletska zveza pristala na to gostovanje. Bomo poročali, ko bomo kaj več zvedeli.

Drsalni prvak Franc Bieser, o katerem smo obširneje poročali pozimi, ko se je odlikoval na drsalnem tednu v Celovcu, je podlegel težkim ranam, ki jih je dobil na vzhodnem bojišču. Rodom je bil iz Monakovega.

Za poraz v Stockholmu se je oddolžil nemški tekač Rudolf Harbig v Malmöju, kjer je postavil na 400 m izvrstno znakmo 47.9. Tokrat je bil Šved Franzen počasnejši in se je moral zadovoljiti z drugim mestom. Franzen je pretekel 400 m v 48.4 sek.

IL BUCATO IMMEDIATO

Quando voi usate Giglio per il vostro bucato, bastano 10 minuti per gli indumenti delicati e 25 minuti per lavare quelli di colore. Durante la notte, mentre voi dormite, Giglio lava per voi la vostra biancheria.

TAKOJ OPERETE

če uporabljate pri pranju Giglio. Zadostuje 10 minut, da so oprane nežne tkanine in 25 minut za barvane. Čez noč, ko vi spite, pere Giglio vaše perilo mesto vas.

GIGLIO

AUTOBUCATO ITALIANO

Italijansko samopranje

INDUSTRIE RIUNITE L. BERTONCINI BERGAMO

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Dekle

vajeno gospodinjstkih del. ljubiteljico otrok, iščem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod št. 4972. (b)

Prodamo

Pisalni stroji

»Adler«, »Remington« in »Continental« naprodaj. »Torpedo«, Miklošičeva c. upravi »Slovenca« pod št. 18, (t)

Pouk

Stenografije in strojepisja se po praktični metodi lahko naučite. Prijavljanje od 8—12 in od 14—16. Mestni trg 17-1.

Pouk modernih jezikov

nemščine, italijanščine in francoščine. Prijavljanje od 8 do 12 in od 14 do 16. Mestni trg 17-1.

V najem

Iščem 2—3000 m² celine ali njive v najem — ne izven mreže. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4971. (p)

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Briljantna družabna komedija

Izginuli Igralec

V glavnih vlogah: Vivi Gioi, Stefano Sibaldi in Maria Mercader

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Začetek film. sezone: Pevski film z nainov. popevko

Hočem živeti tako

Tenorist Ferruccio Tagliavini poje arije iz raznih oper. Ostali igralci: Carlo Campanini, Silvana Jachino

KINO MATICA - TEL. 22-41

O življenski sreči lepe belerine odločata dva plesa

„BAL PARÉ“

V gl. vlogah: Ilse Werner, Paul Hartmann, Hannes Stelzer

KINO UNION - TEL. 22-21

Resnična zgodba Andersonove ljubezni

Švedski slavček

Ilse Werner — K. Ludvig Diehl

Victor Mc Laglen v senzacionalnem filmu

Bivši prvak

Predstave delavnik ob 17.30, nedelja ob 14.30 in 17. KINO KODELJEVO TEL. 41-64

Giovanni Verga:

61

Tone Nevolja

Roman.

Mena je lahko plakala in prosila, Tone pa je znova govoril, da nima ničesar izgubiti in da morajo drugi skrbeti bolj od njega. Da je naveličan takega življenja in da hoče napraviti konec — kot je govoril don Franco. In ker so v krčmi grdo gledali, se je hodil potikati po trgu, zlasti ob nedeljah in se je postavljaj na cerkvene stopnice, da bi videl, kakšen obraz delata ona nesramneža, ki sta prihajala tja, da bi varala svet in uganjala nezvestobo pred Gospodom in Madonno pod njunimi lastnimi očmi.

Odkar je srečala Toneta, ki je stražil na cerkvenih vratih, je Santuzza hodila k maši v Aci Castello, zgodaj zjutraj, da bi se izgnila skušnjavi, da bi grešila. Tone je videl iti mimo Rožičevko, z nosom v plaščku, ki ni pogledala nikogar več, zdaj ko je ujeta moža. Osa, vsa v lesku in z velikim rožnim vencem v roki, je hodila prosit Gospoda, da bi jo rešil one kazni božje, ki je bil njen mož. Tone se je režal za njima: »Zdaj ko sta ujela moža, ne potrebujeta ničesar več. Zdaj imata koga, ki mora skrbeti, da jima da jesti!«

Stric Križ je izgubil tudi pobožnost, odkar si je napravil Oso in niti v cerkev ni hodil, da bi bil vsaj ob času maše daleč od žene. Tako si je pogubljal dušo.

»To je zame zadnje leto življenja!« je javkal in je zdaj tekal iskat gospodarja Toneta in ostale njemu enake nesrečneže. »Na moj vinograd je padla toča in trgatve gotovo ne doživim.«

»Veste, stric Križ!« je odvrnil gospodar Tone, »če bo treba iti k notarju zaradi za-

deve v hiši, sem jaz pripravljen in denar imam tu.« Ta je mislil samo na svojo hišo in mu je bilo figo mar za zadeve drugih.

»Ne govorite mi o notarju, gospodar Tone! Ko slišim govoriti o notarju, se spomnim dneva, ko sem pustil, da me je Osa tja zvlekla. Proklet naj bo dan, ko je moja noga stopila tja!«

Toda boter Gosja noga, ki je zavohal mešetarino, mu je dejal: »Če umrete, je tista coprnica Osa zmožna, da mu da hišo pri nepljevem drevesu za kos kruha. Boljše je, da vaše zadeve vi opravite, dokler imate oči odprte.«

Tedaj je stric Križ odgovoril: »Da, da, kar pojdemo k notarju. Treba pa je, da mi date kaj zasluzka pri tej zadevi. Ali vidite, koliko izgub imam! In Gosja noga je dodal, hlineč se, da govori z njim: »Če ona čarovnica vaša žena izve, da ste dobili nazaj denar za hišo, je zmožna, da vas zadavi, da bi si kupila množico ovratnih nakitov in svilenih rut.« Dejal je tudi: »Rožičevka vsaj ne kupuje več ovratnega nakita in svilenih rut, zdaj ko je ujeta moža. Saj vidite, kako prihaja k maši v koteninasti obleki.«

»Meni ni mar za Rožičevko, toda morali bi sežgati živo tudi njo, z vsemi ostalimi ženami, ki so na svetu, da nas spravljajo v obup. Ali verjamete, da ne kupuje ničesar več? To je vse sleparstvo, da bi imela za norca gospodarja Fortunata, ki križi, da si hoče vzeti ženo s srede ceste, rajši kot da bi pustil, da uživa njegovo blago ona capinka, ki mu je ukradla sina. Kar se mene tiče, bi mu podaril Oso, če bi jo hotel! Vse so enake! In gorje tistemu, ki ga v njegovo nesrečo doleti, da mu Gospod zastre pamet. Ali vidite dona Mihaela, ki hodi po Nerovi ulici, da bi se spogledoval z donno

Rosolino. Kaj manjka temu? Spoštovan je, dobro plačan, z velikim trebuhom! No! Tudi on teka za ženami, da bi si z lučjo iskal nesreč, ker upa na onih par vikarjevih novičev.«

»Ne, on ne prihaja zaradi donne Rosoline, ne!« je dejal Gosja noga in mu na skrivaj mežikal. »Donna Rosolina lahko požene korenine na terasici, sredi svojih paradižnikov, ko ga zaljubljeni pogleduje. Donu Mihaelu ni nič mar za vikarjev denar. Jaz vem, kaj hodi delat v Nerovo ulico!«

»Kaj zahtevate torej za hišo?« je znova rekel gospodar Tone.

»Govorila bova o tem, govorila bova o tem, ko bova pri notarju.« je odvrnil stric Križ. »Zdaj me pustite, da poslušam sveto mašo.« In na ta način ga je poslal proč na moč potrega.

»Donu Mihaelu hodi drugo po glavi.« je ponovil Gosja noga, iztegujoč dolg jezik za hrbtom gospodarja Toneta in je pomežiknil svojemu nečaku, ki je hodil počepat na zidove, z ogromnim suknjičem na ramah in je streljal s hudimi pogledi na strica Santora, ki je prišel hoditi k maši, da bi iztegoval roko vernikom, mrmrajoč češčenemarije in božje slave. Poznal je vsakega posamezno, rekoč enemu: »Bog vam dal blagoslova!« in drugemu: »Mnogo zdravja!« In ko je šel mimo njega don Mihael, mu je dejal tudi: »Pojdite, ker vas čaka na vrtu za lopo — Sveta Marija, prosí za nas! Gospod Bog, odpusti mi!...«

Cim je don Mihael zopet pogosto obiskoval Santuzzo, so ljudje govorili: »Psi in mačke so se pomirili! Pomeni, da je zadaj nekaj tičalo, da so si bili sprti.«

In ker se je tudi massaro Filip vrnil v krčmo, so govorili: »Tudi oni drugi! Ali ne more brez Mihaela? Pomeni, da je zaljubljen

v dona Mihaela, rajši kot v Santuzzo. Nekateri ne morejo biti sami niti v paradižu!«

Tedaj je Tone Nevolja zvečil žolč, ko je videl, kako so ga z brkami spodili iz krčme, hušje kot garjevega psa, brez beliča v žepu, da bi šel pit donu Mihaelu v brk in da bi se za ves dan tam usidral, s komolci na mizi ter bi jih spravil v razkačenost. Namesto tega pa je moral biti na cesti kot nemaren pes, z repom med nogami in z gobcem po tleh in je godrnjal: »Pri Judeževi krvi! En dan drugi se bo dogodila komedija, dogodila se bo!«

Rok Spatu in Počasné, ki sta imela vedno po kak novič, sta se mu smejala v brk z vrat krčme in sta proti njemu iztegovala kazalec in mazince. Prihajala sta mu govorit nati-homa, ga vlekla za roko proti »sciarie« in mu govorila na uho. Vedno je kolebal, da bi dejal da, kot tepec, kar je bil. Tedaj sta mu očitala: »Prav ti je, da umiraš od gladi, tam pred krčmo in da gledaš, kako ti pred tvojimi lastnimi očmi don Mihael nasaja rog, mrha s!«

»Pri Judeževi krvi! Ne govorite tako! Kajti en dan drugi povzročim komedijo, povzročim!«

Toda onadva sta ga kar na lepem pustila tam, skomignila sta z rameni in se režala, tako da sta ga nazadnje razjezila. Sel se je postavil prav točno v sredo krčme, rumen v obraz kot mrtvec, s pestjo na boku in s starim suknjičem na ramah, da se je zdelo kot da bi imel zametno obleko in obračal je naokrog hude poglede, da bi dražil, kogar je nameraval. Don Mihael se je iz ljubezni do miru hlinil, da ga ne vidi in je skušal oditi. Toda Tone, zdaj ko se je don Mihael delal neumnega, je začutil, kako mu vré jeza in se mu je smejal in režal v brk, njemu in Santuzzi. Pljuval je vino, ki ga je pil, govoreč, da je strup, kakršnega so dali obhajane mu Jezusu!